

Στο ΚΣΝΜ η κήρυξη, ως μνημείο, του εργαστηρίου κεραμικής της Ελένης Βερναδάκη

/ [Παιδεία και Πολιτισμός](#)

Η Υπουργός Πολιτισμού και Αθλητισμού **Λίνα Μενδώνη** απηύθυνε επιστολή προς τον **Γενικό Γραμματέα Πολιτισμού Γιώργο Διδασκάλου**, στην οποία ζητά την άμεση εισαγωγή στο Κεντρικό Συμβούλιο Νεωτέρων Μνημείων για την κήρυξη ή μη ως μνημείου, του εργαστηρίου της Ελένης Βερναδάκη, με τον εξοπλισμό του, δυνάμει των διατάξεων του ν. 3028/2002.

Για το θέμα αυτό η Λίνα Μενδώνη έκανε την εξής δήλωση:

«Η μεγάλη δημιουργός της τέχνης της κεραμοπλαστικής Ελένη Βερναδάκη δούλεψε, από το 1974 και για 46 έτη, **στο Μορφολογικό Κέντρο Αθηνών, στην Κάντζα**. Το κτήριο και τον εξοπλισμό του συγκεκριμένου εργαστηρίου όχι μόνο σχεδίασε, αλλά και επέβλεψε την κατασκευή του, ακόμη και την επιλογή των υλικών του, ο ιδιοφυής αρχιτέκτονας Τάκης Ζενέτος, ώστε να υπηρετεί όλες τις αναγκαίες για την συγκεκριμένη τέχνη λειτουργίες του. Το εργαστήριο ως αρχιτεκτόνημα επηρέασε άμεσα την **Ελένη Βερναδάκη** στην τέχνη της. Δημιούργησε και έπλασε πρωτοποριακές φόρμες ανοίγοντας νέους δρόμους στην κεραμοπλαστική. Η συνεύρεση των δύο δημιουργών ήταν καθοριστική για την

καλλιτεχνική έκφραση και τη δημιουργία της Βερναδάκη. Εδώ έγκειται και η υποχρέωση της Πολιτείας να προστατέψει και να αναδείξει την κεραμοπλαστική τέχνη, την ανανεωτριά της, αλλά και το αρχιτεκτόνημα Ζενέτου, που πλημμυρίζει από φως. Πολιτιστική κληρονομιά, που χρήζει προστασίας, δημιουργείται καθημερινά. Υπό την έννοια αυτή ο ν. 3028/2002 δεν προστατεύει μόνον τις αρχαιότητες αλλά και την πολιτιστική κληρονομιά εν γένει».

Η επιστολή της Υπουργού Πολιτισμού και Αθλητισμού προς τον Γενικό Γραμματέα Πολιτισμού Γιώργο Διδασκάλου έχει ως εξής: «Όπως γνωρίζετε, από τις σημαντικότερες μορφές της τέχνης της κεραμικής στην Ελλάδα είναι **η κεραμοπλάστης Ελένη Βερναδάκη**, η οποία για πενήντα και πλέον χρόνια δημιούργησε εκατοντάδες κεραμικά αντικείμενα-φόρμες, ανανεώνοντας ριζικά την καλλιτεχνική κεραμική στην χώρα μας, κατά το δεύτερο μισό του 20ού αιώνα.

Στα πρώιμα έργα της Βερναδάκη διαφαίνονται εκλεκτικές αναφορές στην ντόπια κεραμική παράδοση και την αρχαία ελληνική αγγειοπλαστική. Κυρίαρχο χαρακτηριστικό στα έργα της είναι η δυναμική αξιοποίηση των αρχών του κεραμικού «μοντερνισμού» του 20ού αιώνα, ενώ έχει δημιουργήσει και έργα που αποτελούν ξεχωριστή έκφραση του πεδίου που περιγράφεται ως «εννοιολογική κεραμική». Κοινή συνισταμένη στη δημιουργική της πορεία είναι η έρευνα σχετικά με την ίδια την έννοια και τα όρια της κεραμικής τέχνης, αλλά και συνολικά του

χειροποίητου καλλιτεχνικού αντικειμένου.

Η Βερναδάκη υπερβαίνει τη διάκριση αφενός μεταξύ «υψηλής» και «ελάσσονος» τέχνης και αφετέρου μεταξύ χρηστικού και μη χρηστικού αντικειμένου. Στο πνεύμα του studio ceramics, στο οποίο γαλουχήθηκε, δεν δεσμεύτηκε από τυποποιημένες φόρμες ή χρήσεις του κεραμικού έργου και αντιμετώπισε την κεραμική ως «συνισταμένη έκφραση των εικαστικών τεχνών», όπως τη χαρακτήριζε η ίδια. Ως μια μορφή τέχνης η ποιότητα της οποίας ορίζεται από τη διαρκή έρευνα, τεχνική, μορφοπλαστική και διανοητική, που καταθέτει ο καλλιτέχνης.

Δούλεψε, επίσης, σε αρχιτεκτονικές εφαρμογές της κεραμικής, σχεδιάζοντας και κατασκευάζοντας επιτοίχιες συνθέσεις για δημόσια και ιδιωτικά κτήρια, ενώ, παράλληλα, συνεργάστηκε με τους Γιάννη Μόραλη, Παναγιώτη Τέτση, Δημήτρη Μυταρά για τη μεταφορά σχεδίων τους για κεραμικές συνθέσεις. Ενδεικτικά αναφέρονται **η Ελληνική Τράπεζα Βιομηχανικής Ανάπτυξης** (κτίριο που στεγάζει υπηρεσίες της Βουλής), η πισίνα του Χίλτον, ο εξωτερικός τοίχος της Σχολής Μωραΐτη στο Ψυχικό (με τον Γιάννη Μόραλη) και το κεντρικό κλιμακοστάσιο του ξενοδοχείου Αστήρ Παλλάς στη συμβολή Πανεπιστημίου και Βασ. Σοφίας, όπου σήμερα στεγάζονται υπηρεσίες του υπουργείου Εξωτερικών (συνεργασία με Δημήτρη Μυταρά).

Σπούδασε κεραμική στο Hammersmith College of Art and Building του Λονδίνου (1957-1959). **Επέστρεψε στην Ελλάδα στα τέλη του 1959** και άνοιξε το εργαστήριό της στο κέντρο της Αθήνας (Σόλωνος 20), το οποίο από το 1974 μεταφέρθηκε στην Κάντζα, σε κτήριο που είχε ειδικά σχεδιάσει ο αρχιτέκτονας Τάκης Ζενέτος. Το κτήριο σχεδιάστηκε ειδικά για εργαστήριο κεραμικής και γι' αυτό περιλαμβάνει αρχιτεκτονικές λεπτομέρειες που εξυπηρετούν επιμέρους λειτουργίες του. Είναι χαρακτηριστική η πρόνοια στον σχεδιασμό για άπλετο φυσικό φως, που απαιτείται σε ένα εργαστήριο κεραμικής, χωρίς όμως οι ακτίνες του ηλίου να μπαίνουν μέσα με τρόπο που να στεγνώνουν γρήγορα τα κεραμικά στα ράφια. Όπως η Βερναδάκη σχολιάζει «ίσως να δείχνει κάπως καλοκαιρινή η κατασκευή του εργαστηρίου, αλλά είχαμε εδώ τους κλιβάνους που τους ανάβαμε σχεδόν κάθε μέρα και αυτοί αποδίδουν πάρα πολλή ζέστη», για να προσθέσει «το ότι η αρχιτεκτονική αυτού του χώρου ήταν τόσο μοντέρνα με έκανε κι εμένα να αλλάξω όλη μου την δημιουργική πορεία... καταλαβαίνει ότι το να ζω μέσα στον μοντερνισμό αυτού του εργαστηρίου με άλλαξε. Χάρη σε αυτό οδηγήθηκα εδώ που είμαι σήμερα».

Έως το 2015, στο κτήριο του Ζενέτου λειτούργησε το Μορφολογικό Κέντρο Αθηνών – adc (Athens Design Center), το οποίο ίδρυσε με τον σύζυγό της Νίκο Παπαδάκι και αποτέλεσε σημείο αναφοράς και δυναμικό κύτταρο δημιουργίας, προβολής και προώθησης στο κοινό έργων, που πρότειναν μια εμπνευσμένη συμβίωση του χειροποίητου καλλιτεχνικού αντικειμένου με τη σύγχρονη ζωή. Σημειωτέον ότι εκτός του κυρίως κτηρίου ο αρχιτέκτων φρόντισε για την δημιουργία ειδικών χώρων για την φύλαξη και την αποθήκευση των πηλών και των άλλων αναγκαίων υλικών.

Κατόπιν των ανωτέρω, παρακαλώ, να φροντίσετε για την άμεση την εισαγωγή του θέματος της κήρυξης ή μη ως μνημείου του εργαστηρίου της Ελένης Βερναδάκη μαζί με τον εξοπλισμό του, δυνάμει των διατάξεων του ν. 3028/2002 **στο Κεντρικό Συμβούλιο Νεωτέρων Μνημείων».**